

رابطه میان شخصیت و اعتقادات ناکارآمد با کیفیت زناشویی

رضا ریحانی^۱ و دکتر علی اکبر سلیمانان^۲

۱ کارشناس ارشد مشاوره خانواده دانشگاه بجنورد (نویسنده مسئول)

Email: rezareyhani69@gmail.com

۲ استادیار گروه علوم تربیتی و مشاوره دانشگاه بجنورد

چکیده

مقدمه و هدف: اگر ازدواج را پیوند دو فرد معرفی کنیم، طبیعتاً شخصیت و عقاید افراد در آن وارد شده و می توانند در سطوح مختلف ابعاد زندگی مشترک تأثیرگذار باشند. به همین جهت، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی و عقاید ناکارآمد با کیفیت زناشویی و اهمیت نقش آن ها در پیش بینی این پدیده می باشد. روش: جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد قوچان بود. نمونه پژوهشی، شامل ۲۸۴ نفر (۱۰۸ مرد و ۱۷۶ زن) از دانشجویان بود که به روش تصادفی طبقه ای نسبی از بین دانشجویان دانشگاه آزاد قوچان انتخاب شدند. برای اندازه گیری متغیرها از پرسشنامه های پنج عاملی شخصیتی نفو مک کری و کاستا، باورهای غیر منطقی اهواز (4IBT- A) و کیفیت زناشویی نورتون (QMI) استفاده شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها نیز از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده شده است. یافته ها: اطلاعات این پژوهش نشان داد که بین ویژگی های روان رنجوری، باز بودن، انطباق، وظیفه شناسی و باورهای غیرمنطقی با متغیر ملاک رابطه معنی داری وجود دارد. به گونه ای که جهت این رابطه برای متغیرهای پیش بین روان رنجوری و تمامی مؤلفه های باور غیرمنطقی، منفی و برای متغیرهای باز بودن، انطباق و وظیفه شناسی مثبت به دست آمد. نتیجه: نتایج پژوهش حاکی از آن است که ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی مهمترین متغیر پیش بین در پژوهش حاضر برای پیش بینی کیفیت زناشویی می باشد.

واژه های کلیدی: کیفیت زناشویی، ویژگی های شخصیتی، باورهای غیرمنطقی

بیان مسئله

خانواده به عنوان مبدأ ظهور و بروز عواطف انسانی، کانون صمیمانه‌ترین روابط بین افراد و هسته‌ی اصلی بهداشت جامعه شناخته شده است که در آن روابط زن و شوهر، عامل اصلی سلامت خانواده است (پورمحمد رضای تجریشی، پهلوان نشان و نجفی‌فرد، ۱۳۹۳). یکی از عواملی که به تأمین سلامتی و شادکامی خانواده و بهره‌مندی آن‌ها از یک زندگی سالم کمک می‌کند، کیفیت زندگی است (پارکر - پاپ، ۲۰۱۰). داشتن کیفیت زندگی مطلوب همواره آرزوی بشر بوده است. یکی از ابعاد کیفیت زندگی که در روابط زناشویی مهم است، کیفیت زندگی زناشویی است که دغدغه پژوهشگران و درمانگران در زمینه مسائل خانواده به شمار می‌رود، چرا که موفقیت، شادکامی و رضایت زندگی زناشویی و دست یافتن خانواده به اهداف والا و متعالی، خود در سایه کیفیت مناسب زندگی زناشویی می‌باشد (پناهی و فاتحی زاده، ۱۳۹۳).

کیفیت زندگی زناشویی به موفقیت و عملکرد یک ازدواج و ارزیابی ذهنی زوج‌ها از ازدواجشان اشاره دارد که این ارزیابی ابعاد مختلفی از رابطه زناشویی را شامل می‌شود (لوئیس و اسپانییر^۲، ۱۹۷۹). به همین دلیل برای توصیف آن از اصطلاحات بسیاری از قبیل سازگاری^۳، رضایت^۴، شادمانی^۵، یکپارچگی^۶ و تعهد^۷ استفاده شده است (تروکسل^۸، ۲۰۰۶). لوئیس و اسپانییر (۱۹۷۹) بیان می‌کنند که کیفیت زندگی زناشویی ابعاد تنظیم، رضایت، رفاه اقتصادی، شادی و همچنین یکپارچه سازی تأهل و ارتباطات را اندازه‌گیری می‌کند (چمیلسکا، ۲۰۱۲). در میان این ابعاد، رضایت زناشویی یکی از مهم ترین اجزای کیفیت زناشویی محسوب می‌شود (صدیقی، شهسیاه و رسولی، ۲۰۱۴). کیفیت زناشویی پایه‌ای به سوی خوب بودن جامعه و استواری خانواده است و تأثیری نافذ بر بهزیستی روانی، جسمانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی می‌گذارد (هالوگ^۹، ۲۰۱۰). به نقل از شیخی کوهسار، (۱۳۹۰).

یک جنبه کلیدی که کیفیت زندگی زناشویی افراد محصل و شاغل را تحت تأثیر قرار می‌دهد، فقدان زمان و وقت باکیفیتی است که می‌بایست همراه با همسر خویش سپری کنند. هرچند که هنجارهای سنتی نقش‌های جنسیتی نیز در ادراک از کیفیت ازدواج نقش مؤثری بر عهده دارند (جوزف و اینانان^{۱۰}، ۲۰۱۶). با این وجود عوامل دیگری نیز وجود دارند که بر سطح این پدیده در زندگی زناشویی تأثیر می‌گذارند. خشنودی زناشویی و میزان توافق زوج‌ها در تصمیم‌گیری (دیاریان، فاتحی زاده، احمدی، باغبان و قاسمی، ۲۰۱۲)، رفاه، شاد بودن در رابطه، ازدواج رضایت‌بخش، موفقیت زندگی زناشویی (چمیلسکا^{۱۱}، ۲۰۱۲)، سبک‌های عشق، ویژگی‌های شخصیتی (صفرزاده و دشت بزرگی، ۲۰۱۶)، کنترل خشم (اتاقی، کایخاوانی و ولی زاده، ۲۰۱۶)، انتظارات و توقعات زوج‌ها (پیورکوسکی^{۱۲}، ۲۰۰۸) برخی از این عوامل می‌باشند. همچنین پژوهش کرر، فریدمن، کرنمن و شوارتز^{۱۳} (۲۰۱۴) نشان داد زمانی که زنان ازدواجی شاد را گزارش می‌دهند، همبستگی بین کیفیت زندگی زناشویی و رضایت زندگی شوهران تقویت می‌یابد.

یکی از متغیرهایی که از دیرباز نظر پژوهشگران را در ارتباط با ابعاد مختلف زندگی زناشویی جلب کرده است ویژگی‌های شخصیتی افراد می‌باشد، که در " زیربنای روانشناختی" روابط پایدار سهمیم است و پیش‌بینی کننده‌ای کلیدی برای روابط

1. Parker-Pope
2. Lewis & Spanier
3. Compatibility
4. Satisfaction
5. Merrymaking
6. Integration
7. Commitment
8. Troxel
9. Halog
10. *Joseph* & Inbanathan
11. Chmielewska
12. Piorkowski
13. Carr, Freedman, Cornman, & Schwarz

کارآمد یا ناکارآمد (هوستون و هاوتس، ۱۹۸۸؛ به نقل از هوستون^{۱۴} و همکاران، ۲۰۰۱)، و رضایت زناشویی (خادمی، ۲۰۱۷) می‌باشد. تا کنون ویژگی‌های شخصیتی بسیاری عنوان شده است که از جمله مهمترین و فراگیرترین این مدل‌ها در بررسی صفت‌های شخصیت، مدل پنج عامل بزرگ مک کری و کاستا^{۱۵} است که نسبت به سایر مدل‌ها، پژوهش‌های بیشتری را در حیطه شخصیت به خود اختصاص داده است (مک کری و کاستا، ۲۰۰۴). این مدل برای شخصیت، پنج عامل با نام‌های روان-رنجوری (تمایل فرد برای تجربه عواطف ناخوشایند همچون اضطراب، افسردگی)، برونگرایی (پرانرژی و مثبت بودن، صمیمیت)، باز بودن (کنجکاوی، انعطاف پذیری)، انطباق (تمایل به بخشندگی، نودوستی)، و وظیفه‌شناسی (قابل اعتماد و منظم بودن) را به دست می‌دهد. از بین ویژگی‌های مذکور، مطالعات گذشته در ارتباط با رضایت و کیفیت زناشویی نقش اصلی را به روان-رنجوری داده‌اند، در حالیکه نتایج پژوهش کلاکستون، ارورکه، اسمیت و دیلونگیس^{۱۶} (۲۰۱۲) اجرا شده روی زوج‌هایی که طول عمر ازدواجشان طولانی بوده است، وظیفه‌شناسی را به عنوان مهمترین ویژگی در این مسیر مطرح کرده است.

همانگونه که بارز است، در ازدواج و روابط زناشویی دو شخصیت پیوند می‌خورند و هر یک از زوج‌ها با پیشینه تحولی، سبک شخصیتی، ترکیب عوامل زیست‌شناختی و تجربی متفاوتی به زندگی مشترک قدم می‌گذارند (محمدزاده ابراهیمی، فرهاد و برج علی، ۲۰۰۷). هر کدام از این ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند در جهت مثبت یا منفی روی زندگی زناشویی و کیفیت آن اثر بگذارند. به عنوان مثال، نتایج تحلیل رگرسیون صفرزاده و دشت بزرگی (۲۰۱۶) نشان داد متغیرهای وظیفه‌شناسی، برونگرایی، انطباق، و بازبودن پیش‌بینی‌کننده‌های خوبی برای متغیر ملاک کیفیت زندگی زناشویی هستند. در این راستا بین ویژگی‌های شخصیتی خودگزارشی افراد با درک همسر از ویژگی‌های شخصیتی شریک زندگی در ارتباط معنادار با رضایت زناشویی اختلافی دیده نشده است (ویدمن، لدرمن و گروپ^{۱۷}، ۲۰۱۶). شاکریان، فاطمی و فرهادیان (۱۳۹۳) در رابطه با ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی پژوهشی اجرا و به این نتیجه رسیدند که تمامی ویژگی‌های شخصیتی رابطه‌ای معنی‌دار با رضایت زناشویی دارند و بیشترین سهم در پیش‌بینی متغیر ملاک به عامل برونگرایی مربوط می‌شود.

از طرفی انتظارات و توقعات زوج‌ها یکی دیگر از متغیرهایی است که می‌تواند بر رضایت از زندگی زناشویی تأثیر بگذارد (پیورکوسکی^{۱۸}، ۲۰۰۸). در میان متغیرهای شناختی مؤثر بر خشنودی از زندگی، باورهای غیرمنطقی^{۱۹} نیز سهم بسزایی داشته‌اند (محمدزاده، حسینیان، احمدی و فاتحی زاده، ۱۳۹۲). از نظر الیس^{۲۰} هرگاه حادثه‌ای اتفاق می‌افتد، فرد براساس برداشت خود از رویداد، آن را به دو صورت منطقی^{۲۱} و غیرمنطقی نشان می‌دهد. باورهای منطقی آن دسته از باورهای کارآمدی هستند که دسترسی افراد به اهداف واقع‌گرایانه و انعطاف‌پذیر خود را تسهیل می‌کنند، در حالی که باورهای غیرمنطقی نه تنها حقیقت و واقعیت ندارند، بلکه مانع رویارویی مؤثر فرد با رویدادهای تحریک‌کننده می‌شوند (شفیع‌آبادی و ناصری، ۱۳۹۵، سیاوشی، اسدی، محمودی، شیرعلی‌پور، شاه دوستی و همکاران، ۲۰۱۱). به نظر الیس، تفکرات غیرمنطقی و انعطاف‌ناپذیر، علت اصلی اختلافات در روابط اجتماعی می‌باشد، اختلالات عاطفی و شناختی را ایجاد کرده (کرمی، رئوفی، اسدی حقیقت، محمودیان و خالدیان، ۲۰۱۴)، و موجب اندوه، اضطراب، افسردگی، غرور بیش از حد، عدم تحرک و بی‌علاقگی در زندگی می‌گردد (موگاس، استفان و دیوید^{۲۲}، ۲۰۱۳)، و به دلیل همراه داشتن نگرانی‌ها، انتظارات و نشخوار فکری، حساسیت در یک زمینه خاص (بریدگس و هارنیش^{۲۳}، ۲۰۱۰)، موجب بروز اختلالات و مشکلات روانی می‌شود (کرمی و همکاران، ۲۰۱۴).

14. Huston

15. McCrae & Costa

16. Claxton, O'Rourke, Smith, & DeLongis

17. Weidmann, Ledermann, & Grob

18. Piorkowski

19. Irrational Beliefs

20. Ellis

21. Rational beliefs

22. Mogoase, Stefan & David

23. Bridges & Harnish

پژوهش هایی در دست است که حاکی از اهمیت باورهای افراد در بافت ازدواج است. به عنوان مثال، گنجی، خوشکونش و پورابراهیم (۲۰۱۶) نشان دادند زنانی که به دنبال عمل‌های زیبایی هستند نسبت به زنان دیگر باورهای غیرمنطقی بیشتر و سازگاری زناشویی پایین‌تری دارند. این گونه باورها هیجانات ناکارآمدی را که سازگاری زوجها را تحت شعاع قرار می‌دهد ایجاد می‌کنند (فیلوپوویچ، واکوساولویچ-گوازدن و اوپاکیچ^{۲۴}، ۲۰۱۶) و به طور منفی روی سازگاری زناشویی اثر می‌گذارند (پور محمد رضای تجربی و همکاران، ۱۳۹۳). هانیا و امجد^{۲۵} (۲۰۱۶) نیز نشان دادند که بین باورهای افراد و سبک‌های حل تعارض آن‌ها با رضایت زناشویی رابطه واسطه‌ای وجود دارد. همچنین اعتقادات غیرمنطقی افراد در سوق دادن آن‌ها به سمت طلاق نقش قابل توجهی ایفا می‌کند. در این راستا، اکبرزاده، اکبرزاده، قنبری و محمدزاده (۲۰۱۴) در مطالعه خود نشان دادند زنان پیگیر طلاق نسبت به زنانی که ازدواج سالمی دارند از باورهای غیرمنطقی، تعارضات زناشویی، و راهبردهای مقابله‌ای ناکارآمد بیشتری برخوردارند.

لذا با این تفاسیر، پژوهش حاضر به دنبال بررسی چگونگی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیت و باورهای غیرمنطقی با کیفیت زناشویی و اهمیت هر یک از متغیرها در پیش‌بینی متغیر ملاک است.

فرضیه پژوهش

ویژگی‌های شخصیتی و باورهای غیرمنطقی پیش‌بینی‌کننده کیفیت زناشویی می‌باشند.

روش پژوهش

مطالعه حاضر یک پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری آن شامل کلیه دانشجویان متأهل زن و مرد دانشگاه آزاد واحد قوچان است که در سال ۱۳۹۵ در این دانشگاه تحصیل می‌کردند. طبق آمار دریافتی در حدود ۱۰۰۰ دانشجوی متأهل در این دانشگاه در حال تحصیل بودند. با در نظر داشتن شرط ورود به این پژوهش (دارای حداقل یک فرزند) نمونه‌گیری به روش تصادفی طبقه‌ای نسبی و با توجه به جنسیت دانشجویان متأهل از روی لیست دانشجویان متأهل دانشگاه انتخاب گردید. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری مورگان - گرجسی صورت گرفت. طبق این جدول، از جامعه آماری به تعداد ۱۰۰۰ نفر ۲۷۸ نفر بایستی انتخاب گردد. در نهایت با در نظر گرفتن احتمال ریزش شرکت‌کنندگان، نمونه‌ای به حجم ۳۱۵ نفر انتخاب شد که در بررسی داده‌ها با در نظر گرفتن داده‌های از دست رفته، تعداد ۲۸۴ نفر (۱۷۶ زن و ۱۰۸ مرد) در تجزیه و تحلیل داده‌ها مورد تحلیل قرار گرفتند.

پرسشنامه کیفیت زناشویی^{۲۶} (QMI):

پرسشنامه کیفیت زناشویی نورتون (۱۹۸۳) در ایران توسط خجسته مهر، کرایبی و رجبی (۱۳۸۹) ترجمه و مورد استفاده قرار گرفته است. این پرسشنامه دارای ۶ گویه است که کیفیت زناشویی را با عبارتهایی چون: ما یک ازدواج خوب داریم، می‌سنجد. شرکت‌کننده درجه موافقت خود را در پنج گویه پرسشنامه در دامنه‌ای از ۱ تا ۷ (۱: کاملاً مخالف و ۷: کاملاً موافق) اظهار می‌کند. در گویه ششم که سوالی کلی می‌باشد، شرکت‌کننده درجه موافقت خود را در دامنه‌ای مشابه ابراز می‌کند. فینچام، پالیاری و رگلیا^{۲۷} (۲۰۰۲) پایایی پرسشنامه حاضر را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶ برای هر دو گروه زنان و مردان گزارش کرده‌اند. اسپنرمن - کروک (۲۰۰۱)؛ به نقل از خجسته مهر، کوچکی و رجبی، (۱۳۹۱) نیز پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۷ گزارش کرده است. خجسته مهر و همکاران (۱۳۸۹) به منظور بررسی روایی سازه این پرسشنامه از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ (ENRICH) استفاده کردند و ضریب روایی آن را ۰/۷۷ گزارش کردند که در سطح کوچکتر از یک هزارم معنی‌دار است. در پژوهش خجسته مهر و همکاران (۱۳۹۱) نیز جهت بررسی ضریب پایایی این مقیاس از دو روش آلفای کرونباخ و دونیمه‌سازی استفاده شد که ضرایب پایایی با استفاده از هر دو روش ۰/۸۹ حاصل شده است.

24. Filipović, Vukosavljević-Gvozden, & Opačić

25. Hania & Amjad

26. Quality of Marriage Index

27. Fincham, Paleari, & Regalia

پرسشنامه پنج عاملی شخصیتی نئو:

پرسشنامه پنج عاملی نئو از ۶۰ گویه براساس مقیاس لیکرت (۱: کاملاً موافقم و ۵: کاملاً مخالفم) تهیه شده است که هر ۱۲ گویه آن یکی از پنج عامل بزرگ شخصیت (روان‌رنجوری، برون‌گرایی، باز بودن، انطباق و وظیفه‌شناسی) را اندازه‌گیری و نمرات هر عامل جداگانه محاسبه می‌شود و در نهایت پنج نمره به دست می‌آید. نتایج ضرایب اعتبار (بازآزمایی) پرسشنامه در نمونه‌ای از دانشجویان آمریکایی به فاصله ۳ ماه بین ۰/۷۵ تا ۰/۸۳ بود، ضریب پایایی طولانی (۶ ساله) برای مقیاس‌های روان‌رنجوری، برون‌گرایی و باز بودن در دامنه ۰/۶۸ تا ۰/۸۳، و برای دو رگه انطباق و وظیفه‌شناسی (با فاصله دو سال) به ترتیب برابر با ۰/۷۹ و ۰/۶۳ گزارش شده است. ضرایب همسانی درونی برای دانشجویان ایرانی در هر یک از رگه‌های روان‌رنجوری، برون‌گرایی، باز بودن، انطباق و وظیفه‌شناسی به ترتیب برابر با ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸، ۰/۸۷ و ضرایب همبستگی درونی آن‌ها بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ به دست آمده است. بررسی روایی همزمان پرسشنامه از طریق همبستگی دو بین دو فرم گزارش شخصی و ارزیابی مشاهده‌گر، بین ۰/۴۵ تا ۰/۶۶ برای رگه انطباق تا ۰/۶۶ برای برون‌گرایی بوده است (گروسی فرشی، ۱۳۸۰).

آزمون چهار عاملی باورهای غیرمنطقی اهواز (4IBT-A):

آزمون چهار عاملی باورهای غیرمنطقی اهواز توسط عبادی و معتمدین (۱۳۸۴) از روی آزمون ۱۰ عاملی باورهای غیرمنطقی جونز (۱۹۶۹) به روش تحلیل عوامل (مؤلفه‌های اصلی) ساخته شد. ۴ عامل عبارتند از: ۱- درماندگی در برابر تغییر (۱۵ گویه)، ۲- توقع تأیید از دیگران (۱۰ گویه)، ۳- اجتناب از مشکل (۵ گویه)، ۴- بی‌مسئولیتی عاطفی (۱۰ گویه). شیوه‌ی نمره‌گذاری آزمون ۴۰ سوالی باورهای غیرمنطقی اهواز براساس طیف لیکرت از ۰ (کاملاً مخالفم) تا ۴ (کاملاً موافقم) است. نمره بالا نشان دهنده باور غیرمنطقی بالا و نمره پایین نشان دهنده باور غیرمنطقی پایین در هر عامل است. حداکثر نمره در این آزمون ۱۶۰ می‌باشد. برای سنجش پایایی آزمون و سنجش درونی چهار عامل استخراج شده از ضریب آلفای کرونباخ و روش دو نیمه کردن آزمون استفاده کردند. به منظور بررسی پایایی و روایی آن به شیوه تصادفی از بین جمعیت آماری ۱۴۳ نفر (غیر از نمونه اولیه بررسی ساختار عاملی آزمون) به شیوه تصادفی انتخاب و دو آزمون باورهای غیرمنطقی اهواز و آزمون ۱۰۰ سوالی باورهای غیرمنطقی جونز به طور همزمان اجرا کردند. براساس نتایج به دست آمده ضرایب همسانی چهار عامل رضایت بخش است. ضریب روایی آزمون از روش روایی همگرا (اجرای همزمان دو آزمون 4IBT-A, IBT) ۰/۸۷ برآورد گردید که این ضریب در سطح ۰/۰۰۱ نیز معنی‌دار بوده است. عبادی و معتمدین (۱۳۸۴) برای بررسی دقیق‌تر پایایی ضرایب آزمون، از روش تنصیف نیز استفاده کردند که نتایج مشابهی با ضریب آلفای کرونباخ به دست آمد. ضرایب پایایی عوامل استخراج شده، عامل اول ۱۵ ماده، آلفای کرونباخ ۰/۸۰، روش تنصیف ۰/۸۲، عامل دوم ۱۰ ماده، آلفای کرونباخ ۰/۸۱، روش تنصیف ۰/۸۴، عامل سوم ۵ ماده، آلفای کرونباخ ۰/۷۳، روش تنصیف ۰/۷۴، عامل چهارم ۱۰ ماده، آلفای کرونباخ ۰/۷۵، روش تنصیف ۰/۷۲. وکل آزمون ۴۰ ماده، آلفای کرونباخ ۰/۷۵، روش تنصیف ۰/۷۶ می‌باشد. در پژوهش خدابخشی، باصری، روشن و فلسفی نژاد (۱۳۹۳) از این پرسشنامه استفاده شد و پایایی رضایت‌بخشی را نشان داد. در هنجاریابی معتمدین، بدری، عبادی و زمانی (۱۳۹۱) با استفاده از روش آلفای کرونباخ پایایی آزمون به ترتیب برای آزمون‌ها و کل آزمون ۰/۷۷، ۰/۶۸، ۰/۵۹، ۰/۶۸ و ۰/۸۶ برآورد گردید، روایی آزمون از روش روایی همگرا ۰/۸۱ به دست آمد.

روش اجرای پژوهش

بعد از کسب مجوز دانشگاه آزاد واحد قوچان، در روزهای پایانی هفته در کلاس‌های درسی حاضر، و بعد از توضیحاتی در باب هدف پژوهش و سهم آن در افزایش علم، پرسشنامه‌های پژوهش حاضر به همراه نامه در زمینه کسب رضایت آگاهانه دانشجویان متأهل به آن‌ها داده شد. پرسشنامه‌های داده شده در همان روز از مشارکت‌کنندگان جمع‌آوری گردید و توسط نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

شاخص‌های مربوط به آمار توصیفی نمونه پژوهش حاضر در دو جدول مجزای مربوط به متغیرهای جمعیت شناختی (جدول ۱) و پژوهشی (جدول ۲) عنوان شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای جمعیت شناختی نمونه پژوهش حاضر

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
سن	۲۷/۲	۳/۵۲	۲۱	۴۲
مدت ازدواج	۸/۳۲	۲/۷۸	۳	۲۴

جدول ۲: آماره توصیفی متغیرهای پژوهشی نمونه پژوهش حاضر

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
کیفیت زناشویی	۴۲/۸۱	۳/۳۶	۳۸	۵۱
روان رنجوری	۲۰/۲۷	۶/۸۵	۱۸	۵۲
برونگرایی	۳۱/۸۹	۴/۵۶	۱۷	۵۲
بازبودن	۲۲/۸۶	۶/۶۳	۲۱	۴۷
انطباق	۲۸/۳۲	۳/۶	۳۰	۵۷
وظیفه‌شناسی	۳۵/۲	۴/۲۵	۲۴	۵۸
درماندگی در برابر تغییر	۲۴/۲	۲/۶۷	۱۸	۳۲
توقع تأیید از دیگران	۱۵/۱	۱/۸۷	۸	۲۳
اجتناب از مشکل	۸/۸۵	۲/۲۱	۴	۱۱
بی مسئولیتی عاطفی	۱۴/۲۶	۲/۶۶	۹	۲۲
باورهای غیر منطقی	۵۹/۱۲	۴/۹۸	۴۵	۶۸

با توجه به جدول ۲ مشخص است که بیشترین و کمترین میانگین در میان متغیرهای پژوهش حاضر، به ترتیب متعلق به باورهای غیرمنطقی و اجتناب از مشکل می‌باشد. همچنین بیشترین انحراف استاندارد مربوط به روان رنجوری و کمترین انحراف استاندارد مربوط به اجتناب از مشکل می‌شود.

جدول ۳: ضریب همبستگی میان ویژگی‌های شخصیتی و کیفیت زناشویی نمونه پژوهش حاضر

متغیر	شاخص آماری	ضریب همبستگی	معنی‌داری	تعداد نمونه
روان رنجوری	-۰/۱۷	-۰/۱۷	۰/۰۰۰۱	۲۸۴
برونگرایی	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۶۸	۲۸۴
بازبودن	۰/۱۸	۰/۱۸	۰/۰۰۰۱	۲۸۴
انطباق	۰/۱۶	۰/۱۶	۰/۰۰۰۱	۲۸۴
وظیفه‌شناسی	۰/۲۴	۰/۲۴	۰/۰۰۰۱	۲۸۴

همانگونه که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود، از میان پنج عامل بزرگ، تنها رابطه بین برونگرایی با کیفیت زناشویی از لحاظ آماری معنی‌دار نیست. همچنین بین تمامی ویژگی‌های شخصیتی به جز عامل روان رنجوری، با متغیر ملاک پژوهش رابطه‌ای مثبت برقرار است. علاوه بر مطالب ذکر شده، اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد که بیشترین رابطه بین متغیرهای پیش‌بین پنج عامل بزرگ با کیفیت زناشویی متعلق به وظیفه‌شناسی می‌باشد.

جدول ۴: ضریب همبستگی میان باور غیرمنطقی به همراه مؤلفه‌های آن و کیفیت زناشویی نمونه پژوهش حاضر

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	شاخص آماری	ضریب همبستگی	معنی‌داری	تعداد نمونه
کیفیت زناشویی	درماندگی در برابر تغییر		-۰/۲۵	۰/۰۰۰۱	۲۸۴
	توقع تأیید از دیگران		-۰/۱۶	۰/۰۰۰۱	۲۸۴
	اجتناب از مشکل		-۰/۱۸	۰/۰۰۰۱	۲۸۴
	بی‌مسئولیتی عاطفی		-۰/۱۵	۰/۰۰۰۱	۲۸۴
	باورهای غیر منطقی		-۰/۳۶	۰/۰۰۰۱	۲۸۴

در جدول ۴ مشاهده می‌شود که بین متغیر پیش‌بین باور غیرمنطقی و همچنین مؤلفه‌های آن با متغیر ملاک رابطه‌ای معکوس و معنی‌دار برقرار است. به گونه‌ای که بیشترین رابطه بعد از نمره کلی باورهای غیرمنطقی، به عامل درماندگی در برابر تغییر ($r = -0/25$) و کمترین میزان همبستگی به عامل بی‌مسئولیتی عاطفی ($r = -0/15$) بر می‌گردد. جهت آگاهی از معنی‌داری نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون به بررسی نرمال بودن توزیع خطاها و هم‌خطی متغیرهای پیش‌بین پرداخته شد. آماره Z کلموگروف-اسمیرنوف برای متغیر ملاک $1/15$ و مقدار احتمال $0/1$ حاصل شد که گویای نرمال بودن توزیع خطاها است. همچنین آزمون هم‌خطی متغیرهای پیش‌بین پژوهش با مقدار تحمل $0/99$ و عامل تورم واریانس $1/00$ ، نشان از عدم هم‌خطی چندگانه میان متغیرهای پیش‌بین این پژوهش دارد (جدول ۶ را بررسی کنید).
جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام جهت پیش‌بینی کیفیت زناشویی بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی و مؤلفه‌های باور غیرمنطقی

مدل	متغیرهای پیش‌بین	R	R ²	R ² تعدیل شده	R ² تغییر یافته	F	مقدار تحمل
۱	درماندگی در برابر تغییر	۰/۲۵	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۶	۲۰/۷۱	۰/۰۰۰۱
۲	درماندگی در برابر تغییر، وظیفه‌شناسی	۰/۳۶	۰/۱۳	۰/۱۲	۰/۰۷	۲۴/۳۵	۰/۰۰۰۱
۳	درماندگی در برابر تغییر، وظیفه‌شناسی، توقع تأیید از دیگران	۰/۴۱	۰/۱۷	۰/۱۶	۰/۰۴	۱۴/۷۲	۰/۰۰۰۱
۴	درماندگی در برابر تغییر، وظیفه‌شناسی، توقع تأیید از دیگران، انطباق	۰/۴۵	۰/۲۰	۰/۱۹	۰/۰۳	۱۱/۵۸	۰/۰۰۰۱
۵	درماندگی در برابر تغییر، وظیفه‌شناسی، توقع تأیید از دیگران، انطباق، اجتناب از مشکل	۰/۴۸	۰/۲۳	۰/۲۲	۰/۰۲	۱۰/۳۹	۰/۰۰۱
۶	درماندگی در برابر تغییر، وظیفه‌شناسی، توقع تأیید از دیگران، انطباق، اجتناب از مشکل، روان-رنجوری	۰/۵۰	۰/۲۵	۰/۲۴	۰/۰۲	۹/۰۶	۰/۰۰۳

جدول ۵ نشان می‌دهد که از ۹ متغیر پیش‌بین این پژوهش (ویژگی‌های شخصیتی و مؤلفه‌های باور غیرمنطقی) تنها ۶ متغیر توانسته‌اند وارد مدل رگرسیون شوند. ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین وارد شده در مدل با کیفیت زناشویی برابر با $0/50$ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که رابطه‌ای در حد متوسط بین آن‌ها برقرار است. همچنین با توجه به ضریب تعیین چندگانه در بهترین مدل جدول فوق، مشخص است که مجموع متغیرهای وارد شده در مدل، می‌تواند تنها $0/24$ تغییرات واریانس متغیر ملاک را تبیین کنند.

جدول ۶: نتایج ضرایب رگرسیون گام به گام پیش‌بینی کیفیت زناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و مؤلفه‌های باور غیرمنطقی

مدل	متغیرهای پیش‌بین	B	خطای استاندارد	Beta	T	مقدار تحمل	تولرنس	VIF
۱	درماندگی در برابر تغییر	-۰/۲۵	۰/۰۵	-۰/۲۵	-۴/۵۵	۰/۰۰۰۱	۱/۰۰	۱/۰۰
۲	درماندگی در برابر تغییر	-۰/۲۷	۰/۰۵	-۰/۲۷	-۵/۰۳	۰/۰۰۰۱	۰/۹۹	۱/۰۰
	وظیفه‌شناسی	۰/۸۱	۰/۱۶	۰/۲۶	۴/۹۳	۰/۰۰۰۱	۰/۹۹	۱/۰۰
۳	درماندگی در برابر تغییر	-۰/۳۱	۰/۰۵	-۰/۳۱	-۵/۸۴	۰/۰۰۰۱	۰/۹۵	۱/۰۵
	وظیفه‌شناسی	۰/۷۹	۰/۱۶	۰/۲۵	۴/۹۲	۰/۰۰۰۱	۰/۹۹	۱/۰۰
	توقع تأیید از دیگران	-۰/۶۸	۰/۱۷	-۰/۲۰	-۳/۸۳	۰/۰۰۰۱	۰/۹۵	۱/۰۴
۴	درماندگی در برابر تغییر	-۰/۳۱	۰/۰۵	-۰/۳۱	-۵/۹۲	۰/۰۰۰۱	۰/۹۵	۱/۰۵
	وظیفه‌شناسی	۰/۷۰	۰/۱۶	۰/۲۲	۴/۳۶	۰/۰۰۰۱	۰/۹۶	۱/۰۳
	توقع تأیید از دیگران	-۰/۸۵	۰/۱۸	-۰/۲۵	-۴/۷۰	۰/۰۰۰۱	۰/۸۷	۱/۱۳
	انطباق	۰/۲۲	۰/۰۶	۰/۱۸	۳/۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۸۹	۱/۱۱
۵	درماندگی در برابر تغییر	-۰/۳۱	۰/۰۵	-۰/۳۰	-۵/۹۱	۰/۰۰۰۱	۰/۹۵	۱/۰۵
	وظیفه‌شناسی	۰/۶۶	۰/۱۵	۰/۲۱	۴/۲۱	۰/۰۰۰۱	۰/۹۶	۱/۰۳
	توقع تأیید از دیگران	-۰/۸۴	۰/۱۷	-۰/۲۵	-۴/۷۱	۰/۰۰۰۱	۰/۸۷	۱/۱۴
	انطباق	۰/۲۲	۰/۰۶	۰/۱۸	۳/۵۰	۰/۰۰۰۱	۰/۸۹	۱/۱۱
	اجتناب از مشکل	-۰/۳۱	۰/۰۹	-۰/۱۶	-۳/۲۲	۰/۰۰۱	۰/۹۹	۱/۰۰
۶	درماندگی در برابر تغییر	-۰/۳۲	۰/۰۵	-۰/۳۱	-۶/۱۷	۰/۰۰۰۱	۰/۹۴	۱/۰۵
	وظیفه‌شناسی	۰/۵۷	۰/۱۵	۰/۱۸	۳/۶۰	۰/۰۰۰۱	۰/۹۲	۱/۰۸
	توقع تأیید از دیگران	-۰/۹۰	۰/۱۷	-۰/۲۷	-۵/۰۸	۰/۰۰۰۱	۰/۸۶	۱/۱۵
	انطباق	۰/۲۲	۰/۰۶	۰/۱۸	۳/۵۴	۰/۰۰۰۱	۰/۸۹	۱/۱۱
	اجتناب از مشکل	-۰/۳۱	۰/۰۹	-۰/۱۶	-۳/۲۶	۰/۰۰۱	۰/۹۹	۱/۰۰
	روان‌رنجوری	-۰/۵۶	۰/۱۸	-۰/۱۵	-۳/۰۱	۰/۰۰۳	۰/۹۴	۱/۰۵

نتایج جدول ۶ حاکی از آن است که الویت متغیرهای پیش‌بین وارد شده در مدل رگرسیون برحسب تأثیر و اهمیت هر یک از آن‌ها در پیش‌بینی کیفیت زناشویی به ترتیب مربوط به متغیرهای درماندگی در برابر تغییر، وظیفه‌شناسی، توقع تأیید از دیگران، انطباق، اجتناب از مشکل، و روان‌رنجوری می‌باشد. به گونه‌ای که متغیر درماندگی در برابر تغییر مهم‌ترین و متغیر روان‌رنجوری کم اهمیت‌ترین متغیر پیش‌بین وارد شده در مدل جهت پیش‌بینی متغیر ملاک می‌باشند. از طرفی علامت ضرایب رگرسیون هر متغیر جهت آن‌ها را در پیش‌بینی متغیر ملاک کیفیت زناشویی نشان می‌دهد. لذا متغیرهای وظیفه‌شناسی و انطباق، کیفیت زناشویی را به صورت مثبت و دیگر متغیرهای پیش‌بین وارد در مدل رگرسیون، متغیر ملاک را به صورت منفی پیش‌بینی می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان اهمیت متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و باورهای غیرمنطقی در پیش‌بینی کیفیت زناشویی انجام شد. نتایج حاصل از تحلیل‌های ضریب همبستگی و رگرسیون نشان داد که بین تمامی متغیرهای پیش‌بین به جز عامل برونگرایی پنج عامل بزرگ شخصیت، با متغیر ملاک رابطه‌ای معنی‌دار برقرار است. به گونه‌ای که از بین این

متغیرهای پیش‌بین، متغیرهای درماندگی در برابر تغییر، وظیفه‌شناسی، توقع تأیید از دیگران، انطباق، اجتناب از مشکل، و روان‌رنجوری وارد مدل رگرسیون شده و در مجموع به کمک هم توانستند ۲۵ درصد واریانس کیفیت زناشویی را تبیین کنند. با توجه به جداول مربوط به یافته‌ها، مشخص است که نقش متغیر شناختی این پژوهش در پیش‌بینی کیفیت زناشویی بیش از ویژگی‌های شخصیتی ذکر شده در پنج عامل بزرگ می‌باشد. طبق رویکرد شناختی نیز یکی از عوامل مؤثر در ازدواج، نگرش‌های ناکارآمد و بارهای غیرمنطقی زوج‌هاست (لطفی، کاشانی و وزیری، ۲۰۱۱). همانگونه که نتایج پژوهش شریعتی، احمدی و امیری (۲۰۱۴) نیز مشخص کرده است که از بین کلیه عوامل مؤثر در زندگی زناشویی، متغیرهای شناختی نقش مهمتری را در رضایتمندی و سازگاری زناشویی بازی می‌کنند. در این راستا پژوهش ریحانی، سلیمانیان و نظیفی (۱۳۹۵) نشان داده است متغیر شناختی نسبت به هیجانی، نقش عمده‌تری را در استحکام یک ازدواج برعهده دارد. علاوه بر این علامت ضرایب رگرسیون تمامی مؤلفه‌های باور غیرمنطقی در پیش‌بینی کیفیت زناشویی منفی می‌باشد که حاکی از پیش‌بینی معکوس متغیر ملاک توسط این متغیرهای پیش‌بین است. به عبارتی دیگر، هر چه باورهای افراد منطقی‌تر باشد، در زندگی زناشویی از کیفیت بالاتری برخوردار خواهند شد. این نتیجه با یافته‌های پورمحمدرضای تجریشی و همکاران (۱۳۹۳) و پاسکال، کریستین و جین^{۲۸} (۲۰۰۸) همخوانی دارد.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد اولین و مؤثرترین متغیر پیش‌بین در کیفیت زناشویی، درماندگی در برابر تغییر است. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد افرادی که در برابر تغییر درمانده هستند، دارای این عقیده ناکارآمد می‌باشند که پیشینه زندگی آن‌ها و تجارب مربوط به گذشته غیرقابل تغییر و در عین حال تعیین کننده مطلق رفتار فعلی آن‌هاست و اثر چشمگیری در ابعاد مختلف زندگی آن‌ها ایفا می‌کنند (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۹۵). به همین دلیل عقاید آن‌ها نسبت به موضوعات متفاوت در شرایط و زمان‌های مختلف یکسان و غیرقابل انعطاف می‌باشد که همین عامل می‌تواند در سازگاری آن‌ها با شرایط متفاوت زندگی مشترک تأثیر منفی گذاشته و موجب بروز اختلافات در روابط اجتماعی آن‌ها به ویژه در بافت ازدواج و کاهش کیفیت زناشویی‌شان شود. این یافته با نتایج پژوهش تختی (۱۳۸۰) و دستغیب (۱۳۸۸) همسو می‌باشد. وظیفه‌شناسی دومین متغیر پژوهش حاضر از لحاظ اهمیت در پیش‌بینی کیفیت زناشویی معرفی شده است. این عامل در افرادی که قابل اعتمادتر، مسئولیت‌پذیرتر، و کارآمدتر هستند بالا می‌باشد و مشخص شده است که به منظور برنامه‌ریزی برای اهداف آینده منظم‌تر، منضبط‌تر و پیشرفت‌گرا می‌باشند (شولتز و شولتز، ۱۳۹۴). از آنجایی که این افراد نیاز به پیشرفت دارند، جهت حفظ رابطه موفق خود تلاش می‌کنند (بوچارد، لوسییر و سبورین^{۲۹}، ۱۹۹۹). با در نظر داشتن این خصوصیات، انتظار می‌رود که افراد با نمره بالای وظیفه‌شناسی از قبل از ازدواج برای زندگی بعد از ازدواج خود برنامه‌ریزی کرده و جهت تشکیل و ثبات آن کارآمدتر و مسئول‌تر عمل کرده و از آنجایی که میل به پیشرفت دارند در وضعیت‌های آشفته‌کننده زندگی زناشویی عملکرد بهتری از خود نشان می‌دهند که همین عوامل افزایش کیفیت زناشویی را در پی دارد. این یافته همسو با نتایج پژوهش‌های شاکریان و همکاران (۱۳۹۰)، کلاکستون و همکاران (۲۰۱۲) و صفرزاده و دشت بزرگی (۲۰۱۶) می‌باشد.

سومین متغیر پژوهش که در صورت بالا بودن می‌تواند موجب کاهش سطح کیفیت زناشویی افراد متأهل شود، توقع تأیید از دیگران است. اینگونه باور موجب می‌شود تا فرد در هر کار و رفتاری به دنبال تأیید افراد مهم و مورد علاقه خود باشد. توقع تأیید از دیگران گویای نیاز افراد به حمایت و تأیید از جانب اطرافیان است، به گونه‌ای که ذهن فرد به طور دائم درگیر این مسأله است که آیا مورد تأیید دیگران واقع می‌شود یا خیر، که این موارد میزان خودرهبی فرد در زندگی را به طور قابل توجهی کاهش می‌دهد (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۹۵). با توجه به عبارات فوق در مورد این مؤلفه و پیوند دو شخصیت و دو خانواده در یک ازدواج، دور از انتظار نیست که فرد دارای این عقیده، افسار زندگی خود را به دست دیگران دهد و از آنجایی که این افراد از نظرات و خواسته‌های متفاوتی برخوردارند، امکان دارد در شرایط تنش‌زای زندگی، فرد نتواند بر مبنای اصالت

²⁸. Pascal, Christine, & Jean

²⁹. Bouchard, Lussier, & Sabourin

خود و مسأله پیش رو تصمیم درستی اتخاذ کند و به گونه‌ای ثمربخش عمل کند. بنابراین احتمال دارد ادراک زوج‌ها از کیفیت زناشویی را به صورت منفی تحت شعاع خود قرار دهد.

انطباق چهارمین متغیر پیش‌بین مؤثر در کیفیت زناشویی، معرف صفاتی چون خوش قلبی، دلسوزی، ساده دلی، نوع دوستی و مؤدب بودن (شولتز و شولتز، ۱۳۹۴) می‌باشد که می‌تواند کیفیت زناشویی افراد را در جهت مثبت پیش‌بینی کند. به این معنا که نمره بالا در این عامل، بالا بودن سطح کیفیت زناشویی را به همراه دارد. این نتیجه با پیامدهای بررسی‌های حسینی نسب، بدری و قائمیان اسکویی (۱۳۸۷) و صفرزاده و دشت بزرگی (۲۰۱۶) همسو است. افرادی که در این عامل نمره بالایی اخذ می‌کنند یاریگر، کمک‌رسان، نوع دوست هستند که کمتر دچار الکل و افسردگی می‌شوند و مشکلات رفتاری کمتری را از خود نشان می‌دهند (شولتز و شولتز، ۱۳۹۴). در تبیین این موضوع می‌توان چنین اظهار کرد که افراد متأهل دارای این عامل در تعارضات اجتناب‌ناپذیر در زندگی مشترک از قدرت بخشودگی بالایی برخوردارند و به دلیل یاریگر بودن و نوع دوستی، در بحران‌های زندگی زناشویی یار و یاور همسر خود و حامی وی می‌باشند. به همین دلیل می‌توانند روی ادراک خود و همسر خویش از کیفیت زناشویی اثر مثبتی بر جای گذارند.

اجتناب از مشکل یکی دیگر از متغیرهای پیش‌بین کیفیت زناشویی می‌باشد (اپستین، ۱۹۸۰؛ به نقل از پوررحیمی مرنی، ۱۳۸۹) که در این پژوهش به عنوان پنجمین متغیر پیش‌بین وارد مدل رگرسیون شده است. ایس معتقد است افرادی که دارای این باور ناکارآمد هستند، مواجهه با مشکلات را بسیار سخت و طاقت فرساتر از فرار از مشکلات می‌دانند و همین امر باعث می‌شود که آن‌ها به احساس امنیت زودگذر قانع شده و آرامش خود را در درازمدت از دست بدهند (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۹۵). لذا این افراد در زندگی زناشویی خود، به هنگام بروز مسائل آشفته‌کننده از الگوهای ارتباطی اجتنابی استفاده کرده و بدون مطرح کردن مسائل مربوطه، بر نگرانی خود و به دنبال آن بر رفتار خود تأثیر منفی گذاشته و زمینه را برای بروز تعارضات شدیدتر فراهم می‌آورند.

آخرین متغیر پیش‌بین تأثیر گذار در کیفیت زناشویی، ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری است که با متغیر ملاک رابطه‌ای معنی‌دار و معکوس دارد. این ویژگی با تمایل به هیجانات ناخوشایند، افراد را در معرض افسردگی، اضطراب و سرزنش قرار داده (شولتز و شولتز، ۱۳۹۴) و میزان شادکامی آن‌ها را به صورت معنی‌داری کاهش می‌دهد (نیاز آذری و صفری، ۱۳۹۰). این افراد مسائل پیش آمده در زندگی و روابط اجتماعی را بزرگ جلوه می‌دهند (شولتز و شولتز، ۱۳۹۴). به همین دلیل در مواقع تنش زای زندگی، خود و توان خود را کوچکتر از مسأله می‌بینند و همین امر می‌تواند آن‌ها را به فرار از مشکل ترغیب کرده و آن‌ها را بیش از پیش از لحاظ ذهنی درگیر و از لحاظ هیجانی عصبی کرده و نهایتاً به افزایش تعارضات در روابط اجتماعی و زناشویی و کاهش کیفیت و سازگاری زناشویی (حسینی نسب و همکاران، ۱۳۸۷) منجر شود. این یافته نیز همسو با نتایج پژوهش حسینی نسب و همکاران (۱۳۸۷) و شاکریان و همکاران (۱۳۹۰) می‌باشد.

به نظر می‌رسد با مرور زمان از اهمیت نقش اصلی روان‌رنجوری در ابعاد مختلف زناشویی کم می‌شود (کلاکستون و همکاران، ۲۰۱۲؛ صفرزاده و دشت بزرگی، ۲۰۱۶). دلیل آن نیز می‌تواند تغییر در دوره‌های زندگی متأهلی، درجه تعیین طلاق به واسطه روان‌رنجوری، اتکای بیش از حد بر روی نمونه‌های جوان در تحقیقات قبلی، و یا ترکیبی از این سه عامل باشد (کلاکستون و همکاران، ۲۰۱۲). با این وجود مطالعه ما نیز همچون پژوهش حسینی نسب و همکاران (۱۳۸۷) گویای سهم اندک عامل روان‌رنجوری در زندگی زناشویی است که این امر می‌تواند به دلیل شباهت جامعه آماری هر دو پژوهش و پراکندگی پایین جامعه آماری پژوهش حاضر از لحاظ مدت زمان دوره متأهلی باشد.

به طور کلی، پژوهش حاضر نشان داد که اهمیت متغیر اکتسابی باورهای غیرمنطقی نسبت به متغیر باثبات شخصیت افراد در کیفیت زناشویی آن‌ها بیشتر است. به نظر می‌رسد نتایج این پژوهش تا حدودی از کارایی رویکردهای شناختی و شناختی-رفتاری به مشاوره و درمان در هر فرهنگ و مراجعین با شخصیت‌های متفاوت حمایت می‌کند. همچنین دریچه‌های امید را به روی زوج‌های خواهان افزایش کیفیت زناشویی خود که به دلایلی از سطح پایین کیفیت زندگی متأهلی خود در رنج می‌باشند، باز می‌کند. همانگونه که پژوهش بدری و شارح (۲۰۱۶) تأثیرگذاری معنی‌دار رویکرد شناختی-رفتاری بر تعدیل

باورهای افراد را روشن ساخته است. نظر به اینکه عوامل متعددی در افزایش کیفیت زناشویی دخیل هستند و اینکه کلیه زوج های ایرانی از تحصیلات دانشگاهی برخوردار نمی باشند، تکیه بر نتایج این پژوهش می بایست با احتیاط صورت گیرد. به همین جهت پیشنهاد می شود مطالعه ای به طور وسیعتر به منظور شناسایی عوامل تأثیرگذار در زندگی زناشویی در جامعه آماری متفاوت صورت گیرد.

منابع فارسی

- پناهی، احسان و فاتحی زاده، مریم. (۱۳۹۳). بررسی رابطه‌ی بین مؤلفه‌های سرمایه‌ی روان‌شناختی و کیفیت زندگی زناشویی در بین زوجین شهر اصفهان. فصلنامه‌ی علمی پژوهشی زن و جامعه، ۵، ۱، ۱۵۵-۱۳۹.
- پور رحیمی مرنی، مریم. (۱۳۸۹). مقایسه‌ی عقاید غیرمنطقی، سبک دلبستگی و کمال‌گرایی با رضایت زناشویی. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد. دانشگاه علم و فرهنگ.
- پورمحمد رضای تجریشی، معصومه، پهلوان نشان، سحر. و نجفی فرد، طاهره. (۱۳۹۳). رابطه باورهای غیرمنطقی و سازگاری زناشویی زوجین شهر اصفهان. فصلنامه‌ی علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، ۱۴، ۵۳، ۱۹۳-۱۷۹.
- تختی، مسعود. (۱۳۸۰). بررسی و مقایسه‌ی باورهای غیرمنطقی و رضایت زناشویی زوجین شاغل. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد مشاوره، دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه الزهرا.
- حسینی نسب، داوود. بدری، رحیم و قائمیان اسکویی، آیسان. (۱۳۸۷). رابطه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های حل تعارض بین فردی با سازگاری زناشویی دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد تبریز. علوم تربیتی. ۱، ۴، ۱۳۰-۱۰۵.
- خجسته مهر، رضا. کرابی، امین و رجبی، غلامرضا. (۱۳۸۹). بررسی یک مدل پیشنهادی برای پیش‌بینی‌ها و پیامدهای گذشت در ازدواج. فصلنامه مطالعات روانشناختی، ۱، ۱۶۲-۱۳۵.
- خدابخشی کولایی، آنهیتا، باصری، نیلوفر، روشن، رسول، فلسفی نژاد، محمدرضا. (۱۳۹۳). مقایسه‌ی طرحواره‌ی شناختی ناسازگار، باورهای غیرمنطقی و مهارت‌های ارتباطی در نوجوانان پرورشگاهی و غیر پرورشگاهی. روان‌پرستاری، ۲، ۱، ۱-۱۲.
- دستغیب، زهرا. (۱۳۸۸). بررسی رابطه‌ی باورهای غیرمنطقی و سبک‌های مختلف عشق با سازگاری زوجین. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی.
- ریحانی، رضا. سلیمانیان، علی اکبر و نظیفی، مرتضی. (۱۳۹۵). پیش‌بینی بی‌ثباتی ازدواج براساس مهارت‌های تنظیم هیجانی و سبک‌های هویتی. پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره، ۶، ۱، ۷۶-۶۰.
- شاکریان، عطا. فاطمی، عادل و فرهادیان، مختار. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایتمندی زناشویی. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان، ۱۶، ۹۹-۹۲.
- شفیع آبادی، عبدالله و ناصری، غلامرضا. (۱۳۹۵). نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- شولتز، دوآن و شولتز، سیدنی آلن. (۱۳۹۴). نظریه‌های شخصیت (ترجمه یحیی سیدمحمدی). تهران: ویرایش.
- شیخی کوهسار، زینب. (۱۳۹۰). اثربخشی آموزش غنی‌سازی ازدواج اولسون بر ارتقاء آگاهی از انتظارات، بهبود باورهای ارتباطی و افزایش رضایت زناشویی افراد مراجعه‌کننده به بهزیستی گنبد کاووس. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.
- عبادی، غلامحسین. و معتمدین، مختار. (۱۳۸۴). بررسی ساختار عاملی آزمون باورهای غیرمنطقی جونز در شهر اهواز. دانش و پژوهش در روانشناسی، ۷، ۲۳، ۹۲-۷۳.
- گروسی فرشی، تقی. (۱۳۸۰). رویکردی نوین در ارزیابی شخصیت (کاربرد تحلیل عاملی در مطالعات شخصیت). تبریز.
- محمود زاده، اعظم؛ حسینیان، سیمین، احمدی، احمد، فاتحی زاده، مریم. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر زوج‌درمانی اسلامی بر رضایت زناشویی زوجین شهر اصفهان. فصلنامه‌ی علمی پژوهشی مطالعات و خانواده، ۱، ۲، ۹۴-۶۸.

معمدین، مختار، بدری، رحمان، عبادی، غلامحسین. و زمانی، نیره. (۱۳۹۱). هنجاریابی آزمون باورهای غیرمنطقی اهواز. روش‌ها و مدل‌های روانشناختی، ۲، ۸، ۷۳-۸۷.

نیاز آذری، کیومرث و صفری، شهربانو. (۱۳۹۰). رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و شادکامی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد آزادشهر. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۲، ۳، ۶۵-۷۵.

منابع لاتین

- Akbarzadeh, D., Akbarzadeh, H., Ganbari, S., & Mohamadzadeh, A. (2014). Comparison of type of irrational beliefs, marital conflicts and coping styles in women seeking divorce and women with intact marriages. *Journal of Kermanshah University of Medical Sciences (J Kermanshah Univ Med Sci)*, 18(9): 516-524.
- Bazri, F., & Shareh, H. (2016). The effectiveness of training with a cognitive-behavioral approach in reducing irrational marital beliefs, and improve women sexual satisfaction. *Journal of Current Research in Science*, (2), 409.
- Bouchard, G., Lussier, Y., & Sabourin, S. (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the five-factor model of personality. *Journal of Marriage and the Family*, 651-660.
- Bridges, K. R. & Harnish, R. J. (2010). Role of Irrational Beliefs in Depression & Anxiety: A review. *Health*, 8, 862-877.
- Carr, D., Freedman, V. A., Cornman, J. C., & Schwarz, N. (2014). Happy marriage, happy life? Marital quality and subjective well-being in later life. *Journal of Marriage and Family*, 76(5): 930-948.
- Chmielewska, Maria. (2012). Marital Quality in the Context of Interpersonal Dependency. *Economics & Sociology*, 5(2): 58-74.
- Claxton, A., O'Rourke, N., Smith, J. Z., & DeLongis, A. (2012). Personality traits and marital satisfaction within enduring relationships: An intra-couple discrepancy approach. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29(3): 375-396.
- Dayarian, M. M.; Fatehizadeh, M., Ahmadi, S. A., Baghban, I. & Ghasemi, V. (2012). A study of the relationship between religiosity and marital quality in Isfahan. *Interdisciplinary Journal Of Contemporary Research In Business*, 3(12): 646-651.
- Filipović, S., Vukosavljević-Gvozden, T., & Opačić, G. (2016). Irrational Beliefs, Dysfunctional Emotions, and Marital Adjustment: A Structural Model. *Journal of Family Issues*. 37 (16): 2333-2350.
- Fincham, F. D., Paleari, F., & Regalia, C. (2002). Forgiveness in marriage: The role of relationship quality, attributions, and empathy. *Personal Relationships*, 9(1): 27-37.
- Gonji, S., Khoshkonesh, A., & Pourebrahim, T. (2016). Relationship between Marital Adjustment and Irrational Beliefs in Women and Non-cosmetic Surgery. *Electronic Journal of Biology*, 12 (2).
- Hania, A., & Amjad, N. (2016). Implicit Relationship Beliefs and Conflict Resolution Styles as Predictors of Marital Satisfaction. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 42(2): 256.
- Huston, T. L., Caughlin, J. P., Houts, R. M., Smith, S. E., & George, L. J. (2001). The connubial crucible: newlywed years as predictors of marital delight, distress, and divorce. *Journal of personality and social psychology*, 80(2): 237.
- Joseph, S., & Inbanathan, A. (2016). **A SOCIOLOGICAL REVIEW OF MARITAL QUALITY AMONG WORKING COUPLES IN BANGALORE CITY**. The Institute for Social and Economic Change, Bangalore, 1-20.

- Karami, Z., Raoufi, M., Asadi haghghat, M., Mahmodian, H., & Khaledian, M. (2014). A comparison of aggression and irrational beliefs of the students on the basis of their using of computer games. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, 31: 1-8.
- Khademi, A. (2017). Prediction of Marital Dissatisfaction Based on Personality Characteristics and Social Relations in Couples of Students and Non-Students. *INTERNATIONAL JOURNAL OF MEDICAL RESEARCH & HEALTH SCIENCES*, 6(1): 103-107.
- Lewis, R. A., & Spanier, G. B. (1979). Theorizing about the quality and stability marriage. In W. R. Burr, R. Hill, F. I. Nye, & I. L. Reiss (Eds.), *Contemporary theories about the family*. 2: 268-294.
- Lotfi Kashani, F., & Vaziri, S. (2011). The effect of sexual skills training on marital satisfaction. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 30: 2581-2585.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2004). A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and individual differences*, 36(3), 587-596.
- Mogoase, C., Stefan, S. & David, D. (2013). How Do We Measure Rational and Irrational Beliefs? The Development of Rational and Irrational Beliefs Scale (Raibs) -A new Theory-Driven Measure. *Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies*, 13(2): 529-546.
- Muhammadzadeh Ibrahimy, A., Farhad, J., & BorjAli, A. (2007). The relationship between similarity base on personality dimensions of couples and marital satisfaction. *Psychological and Scientific Educational Quarterly*, 10(3): 55-71.
- Otaghi, M., Kaikhavani, S., & Valizadeh, R. (2016). **The Effectiveness of Anger Instruction in Behavioral- Cognitive Approach on Improvement of Marital Life Quality**. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(4): 26- 31.
- Parker-Pope, T. (2010). *For better: The science of a good marriage*. New York, NY: Dutton.
- Pascal, A., Christine, A., & Jean, L. (2008). Development and validation of cognitive inventory of subjective distress. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 23: 1175-1182.
- Piorkowski, J., K. (2008). *Adult children of divorce, confused love seekers*. London: Greenwood publishing groupe.
- Safar Zadeh, S. S., & Dasht Bozorgi, Z. D. (2016). Relationship between the Love Styles, Personality Traits, and the Marital Life of Married Students. *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, 746-756.
- Sedighi, F., Shahsiah, M., & Rasooli, A. (2014). The Relationship between religious orientation and marital Adjustment among Couples of Qom City. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*, 4(3): 327-332.
- Shariati, S., Ahmadi, S. and Amiri, P. (2014). The relationship between ir-rational beliefs and perfectionism with marital adjustment. *Reef Resources Assessment and Management Technical Paper*, 40(4): 660-667.
- Siavoshi, H., Asadi, M., Mahmudi kahriz., B., Shiralipour, A, Shahdusti, L.,Miri, M., & Shad, S. (2011). The Relationship Between Child Educational Style & Irrational Thoughts of students: A Canonical Correlation. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 913-917.
- Troxel, W. M. (2006). *Marital quality, communal strength, & physical Health*. Doctoral thesis. University of Pittsburgh.
- Weidmann, R., Ledermann, T., & Grob, A. (2016). The Interdependence of Personality and Satisfaction in Couples: A Review. *European Psychologist*. 21: 284-295.